

EESTI NOORUS

SP,
6814

NOORSOO
KULTUURI
AJAKIRI

ILMUB
ÜKS KORD
KUUS

TELLIMIS-HIND
1 aasta pääle Kr. 1.80
1/2 aasta pääle " 1.—
1/4 aasta pääle " 0.50

KUULUTUS-HINNAD:
1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 lehekülge . . . " 15.—
1/4 lehekülge . . . " 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, LOSSI PLATS 4 TELEFON 429-77

Mai

Nr. 5 — 1931

III aastakäik

ÜENÜ kevadisest esituskogust osavõtjaid.

SISU: Punane lill — L. Laarman. Jüriöö järelkaja — A. Meikop. Kodumuseumidest — A. Kurvits. Minu kodu aastal 1940 — R. Iher. Maaparandus tasuva talupidamise eeltingimisenä — F. Kaaber, Noorsoo töömait. Informatsiooni, üleskutseid.

Punane lill.

*Mu sõbrad, avastasin leiu kummalise
ja kauni sydames, mu varjat aias väikses:
nii nagu kõikjal, kevad siingi teind on imet —
lill purpurpunane ja võiduuhke päikses
hingõrna õie avand, puhta, lõhnalise.*

Meel hellub: mullegi on kevad teind suurt imet!

*Kui vaibund oleksid need nukrad igatsused,
mis kaua taganutnud kodumetsa myha,
poolsynget rohelust, ta vallutavat võlu —
nyyd, tynn ja rahulik, vaid lille vaatlen yha.
Ta punast levinevad õndsad unustused.*

Meel hellub: suur on väikse veriõie võlul!

*Mu maikuu kaunim teiste kevadest nii paljus:
ta taevasavar, merisygav, lakkamatu —
mu verev lill ei iial koltu ega kuihtu,
ei kao ta hurmav lõhn, ta puna muutumatu,
näib sygavpyhana ta lehte igihaljus.*

Lill punane mu sydames ei iial kuihtu.

12.V. 31.

Linda Laarman.

Jüriöö järelkaja.

KÕIKJAL on jüriöö mälestamine sel aastal läbi. Nende ridade kirjutajal puuduvad ülevaatlilikud andmed üle-eestiliste mälestusaktuste ulatuse, sisu ja vormi kohta. Maal

näivad nad kannud hoogsat ja kogu rahva hinges vastukaja leidnud laadi. Linnades, eriti Tallinnas ja Tartus oleks nad võinud olla jõurikkamad, sisukamad. Peatun mõningate asjaolude juures, mis minu arvates nõuaksid tähelepanu tulevikus.

1. Jüriöö mälestamisel tõsteti enamikul juhuseil esiplaanile jüriöö ajalooline sündmus ise, mis aga oma mõnes minevikuuttu peitunud ja selgitamata osas lubab esitada mõnesuguseid seisukohti ja arvamusi. Võttes jüriöö mälestamise sisuks ainult kitsast ajaloolist jüriöö materjali, satuvad kõredamad ja marulisemad kõnelejad sageli liigsesse illustreerimise hädaohtu, mis arenenud kuuajaks võib tekitada vastupidiseid tundeid. Selles mõttes pole allakirjutanu kõigiti nõus ka Kalevlaste Uhingu poolt väljaantud jüriöö brošüüri tooniga.

2. Oleks sellep. õigem ja otstarbekohasem mälestada mitte niivõrd jüriööd kui nüüsgust, vaid kõigis meie mineviku vabadusvõitluses, milledest haaravamad olidki ehk 1343. a. sündmused, langenud vabadusvõitlejaid. Mälestame mitte jüriööd, vaid neid kes kunagi langenud eesti vabaduse ja huvide eest. Mälestame ja austame neid jüriöööl.

3. Asudes eelmisele seisukohale jääb kõrvale ka hädaoht jüriöö paraadikangelaste otsimiseks ja leidmiseks, jüriööst paraadipäeva tegemiseks. Meie ei vaja jüriöö mälestamiseks romantilisi kangelasi Tasuja, nelja kuninga j. t. näol. Meie ei tunne jüriöö tegelasi. Kuid meie tunneme siiski neid jüriöö, jaagupipäeva, toomapäeva ja kõigi teiste päevade ja aegade

vabadusvõitluses langenud kangelasi, kes igäüks oma ajal, kohal ja jõukohaselt on teostanud meie ajaloo ühist joont: visa võitlust olemasolu eesti karmilooduse ja saagihimuliste naabritega. See tundmatu, kuid kas või Võllamäe Pääрни ehk Vargamäe Andrese kaudu siiski tuntud jüriöö kangelane on eesti visa talumees, kes lootuses paremale ajale alet haris, kände lõhkus, kive korjas, kündis ja külvas ning lastelegi parema lootuse südamesse istutas, — nägemata ise oma lootuste tulemusi. Ta on muidugi vähe silmapaistev, see kangelane, ent ta ei aiistu ning armastab seda mulla-piada, mis kaua aega oli võõraste omandus. Jätkab see kangelane visa võitlust olemasolu eest jüriööst tänapäevani.

4. Mõningaist ringest kuulub häält, nagu ei sobiks jüriöö suuremaks mälestamiseks oma kurva põhitooni, traagilise lõpu pärast. Asjal on aga siiski ka teisi külgi. Jüriöö tragöödiad — võitlusi olemasolu eest on üle elanud pea kõik väikerahvad. Paljudki väliselt väikesed ja traagilised jüriööd on ometi olnud sisemiselt haaravad ja sügavad. Vabadustung, sage'i lootusetu vabadusiha — lootusetu kuni surmani — on mõnigi kord haaranud rahvaid. Tuletagem meele buure, serblasi, ilmasõja ajal, tšehhide valgema lahingut, iirlaste mässi kurba lõppu. Ometi on need traagilised momendid neile rahvaile annud põhjust nende mälestamiseks. Sageli neis — olgugi minugipärast väliselt väikesis — vastuhakkamis on kaotatud küll mõnigi elu, kuid päästetud rahva hing. Mälestame mitte selle ajaloolise fakti kurba finaali, vaid esivanemate alistamatut vabadusiha, selle sündmuse haaravat hingelist külge. Oma elusid teadlikult jüriöööl kaalule pannes, langesid meie esivanemad neis heitluses, aga nende hingetuli jäi järeltulijais aastasadade ülivõimu tuhakorra alla elama ning elustas aastasadu hiljem Hurti, Kreutzvaldti, Koidulat, Jakobsoni ja teisi nende töös. Vastupidi: meie lähemast naabrusest on kadunud liivi, vepsa ja vodja rahvad. Kes meist julgeks öelda,

et kadumise kiirustajaks põinud lootusetu ahistumine ründajaile? Et meie praegugi maal maakamara pärast võitlev taiupoja hing sellele esivanemate hingelisele heitlusele alateadvuses kaasa tunneb, näitab jüriöö mälestamisaktuste suur vastukaja maal.

5. Jüriöö mälestusaktuste praegu oleks ülesandeks oleks hoolitseda, et rahva hing, sisemine soojus tänapäeva reaalsuses, ärastamise murede „hall on taevas, must on maa, sajab ja sajab lõpmata“ meeoleolu ei kustuks. Et see rahvaste elus nii tähtis tegur, vabaõhu romantika, eriti meie noorsoos ei vaibuks, et ta paljaks etiketiks või väliseks šestiks ei muutuks ja ta ase tühjaks ei jääks. Muidu sumbume soosse ja upume rabasse. Oma isade maad oleme kunagi harinud palju halvemates tingimustes, vähema valguse, vähema soojuse, nõrgemate lootustega. On paratamatult tehtud vigu ja teeme neid praegugi. Kuid meie rahva enamusel on aastasadade jooksul väljakujunenud kaaluv ja terve instinkt ning leiab ta üle eksisammude ikka õige tee. Ning meile kujuneb jüriöö mälestamise süüline mõte: eestlase visadus pole senini alla vandunud saatusele ning seda võitlust olemasolu eest tahab ta visalt jätkata ka tulevikus.

6. Tallinna seltskonnas kuulus põhjendatud imestusi, miks Tallinna kaitseliidu maleva jüriöö mälestamist ignoreeris, ku-

na ometi üle eesti õhutati selleks kaitseliidu osavõttu ja algatust. Kõneldakse, et seda tehtud põhjusel, et mõningaid meie vähemusrahvuslasi (Tallinna maleva kaaskodanikke?) mitte haavata. Kas ei sisalda see seisukoht siiski maskkeeritud argust? Meie ei uhkusta jüriööga, ega pole meil mingit tahtmist haavata ega süüdistada meie nüüdsaid kaaskodanikke esivanemate tegude pärast. Ei, meie kutsume ka vähemusrahvusi, kui kaaskodanikke austama meie esivanemate vabadusiha. Ja kui meie vähemusrahvusil on tõsiseid rahvuskangelasi, oleme nõus nendega sammuma ka nende kalmistule. Või tahab Tall. maleva sihilikult eelistada Ohtu-Euroopas läbilõõnud 1. mai elustamist meil? Aga meie ei saa ju ometi nende kujul haljal murul tantsida, tammelehist pärgi punuda, maipuid püstitada.

7. Ka väliselt peaks jüriöö mälestamine olema jõurikkam, arvurikka rongikäigu, muusika ja muu väliste efektidega. Ta peaks omama pühaiiku tooni, nii sarnanema vabaõhu jumalateenistusele, millest tants jäägu kaugemale. Võib olla võiks temaga ühendada ka vabadussõjas langenute mälestamisi ning kõnelejate puudusest ülesaamiseks võiks tähtpäevaks olla isegi kaks esimest mai pühapäevade õhtut jne. Enne kõige aga nõuab meie rahva hing rahvuslikest mälestamisist kõigi rahvakihide osavõttu. Loodame seda tuleval aastal.

A. Meikop.

Kodumuuseumidest.

Pääsekretäri A. Kurvits'i poolt ÜENÜ esituskogu koosolekul 1931. a.
18. aprillil peetud kõne kokkuvõtt.

Noorsool on täita suuri ja tähtsaid ülesandeid enesearendamise ja enesekasvatuse alal. Noorsool on täita ka palju üldkultuurilisi ülesandeid oma kodukoha, koduvalla või kihelkonna piirides kui ka üleriiklises ulatuses ja kogu meie rahva huvides.

Peatume siin ühe sellase üldkultuurilise ülesande juures; see oleks — koguda, alal hoida ja vastavalt järjestada kõiki

kodukohas, koduvallas või kodukihelkonnas leiduvaid kultuuriväärtusi ja jäädvustada kultuurelu sündmusi järgnevaile põlvvedele ning kaasa aidata üleriiklise tähtsusega asutiste ja seltside tegevusele kultuuriväärtuste kogumisel ja alalhoidmisel. Noorsoo ülesanne oleks kodumuuseumide asutamine, korraldamine ja täiendamine ning ühenduses seega kodukultuuri edendamise ja levitamise.

EESTI NOORUS

Eeskätt tuleks koguda, säilitada ning koondada kodumuuseumidesse ainelist varavara, ajaloolisi mälestisi, kombeõiguse norme, seltskondlike organisatsioonide arhiive, ajaloolisi dokumente, — kõike seda, mis valgustab meie kodukoha, koduvalla või kodukiirkonna minevikku ja ta rahva elu arengut. Ühenduses seega on vaja kaasa aidata ja kaasa töötada ka kohalike omavalitsuste ja kirikute arhiivide alalhoidmisele ning korraldamisele.

Ei saa jätta tähendamata, et paljud arhiivmaterjalid on kohtadel täiesti korraldamata, üksikud neist on koguni osalt või täielikult hävinenud või hävinemisel sel põhjusel, et ei osata veel hinnata nende suurt kultuurilist tähendust. Noored ei võiks aga jääda nende minevikku valgustavate materjalide hävinemisel ükskõikseteks päältvaatajateks, vaid nende ülesanne oleks neid materjale päästa või nende päästmiseks vastavaid samme astuda, nagu nõuandmine vastavaile kohalikele tegelastele, kes tarviliselt ei hoolitse nende materjalide eest, materjalide tähtsuste selgitamine, teadete saatmine ja ettepanekute tegemine vastavaile keskasutisile materjalide alalhoidmise suhtes j. t.

Teiseks ülesandeks oleks andmete ja materjalide kogumine kodukoha, koduvalla või kodukiirkonna kaasaja kultuurilise ja majandusliku elu ning rahva tegevuse kui ka kohalike sündmuste alalt. Siia kuuluksid kohalike seltskondlike organisatsioonide ja asutiste tegevuse aruanded, kirjutised ajakirjades ja ajalehtedes kohalikust elust, raamatud kohaliku elu alalt, nagu näituste ja laulupäevade, juubelite albumid j. t., ülevõtted kohalikkudest sündmustest ja eeskujulikkudest majapidamistest ning kõik muud materjalid, mis valgustaksid kohaliku elu ja kohaliku rahva elutingimusi, tegevust ja selle tegevuse tulemusi.

Kõik ülaltähendatud andmed ja materjalid moodustaksid kodumuuseumi ajaloolise osakonna. Kuna meil ei tohi midagi kaduma minna meie rahva arenemist selgitavatest dokumentidest, kirjutistest ja muust, ning kuna meie rahva elu uurimine ei võiks piirduda ainult linnadega või teiste suuremate keskkohtadega, vaid see

uurimine peab ulatuma kaugele maale, laiemate rahvakihtide keskele, siis oleks nende materjalide koondamisel kodumuuseumidesse suur tähendus meie rahva mineviku valgustamisel ning need kodumuuseumid aitaksid kaasa vastavate uurimuste kirjutamisele, hõlbustades ja kergendades uurijate tööd. Eriti suur tähendus oleks neil muuseumidel ühiskondlike voolude ja liikumiste uurimise seisukohalt, sest uurimusteks nendelt aladelt on vaja koguda laiaulatuslikku materjali kohtadelt. Et see nii on, selgub juba sellest, et ka praegu üksikud meie teadlased, kes töötavad nendel aladel, pöörduvad vastava materjali saamise otstarbel kohalike tegevlaste poole, kuna keskarhiivid ei suuda neid alasid tarvilises ulatuses valgustada.

Kodumuuseumide ajaloo'sed osakonnad võimaldaksid koostada ka meie hariduslike seltside, samuti majanduslike organisatsioonide ajalugu, mis oleks samuti suur ühiskondliku ja üldkultuurilise tähendusega ülesanne, sest meie hariduslikud seltsid on olnud aastakümnete kestvusel meie omapärase kultuuri kandjaks ja rahvusliku vaimu ning rahva iseteadvuse kasvatajaks, kuna meie majanduslikud organisatsioonid on kasvatanud rahva ainelist jõudu ning aidanud mõjuvalt kaasa majandusliku elu paremale korraldamisele. Nende seltside ja organisatsioonide tegevus minevikus oleks seega kaasajale mitmes suhtes eeskujuks ning annaks ka praktilisi juhendeid elu edaspidiseks paremaks korraldamiseks. Näiteks, meie hariduslike seltside ajalugu avaldaks, et rahva ühistunde, ühtekuuluvuse, püsivuse ja rahvusidee'id viivad rahvast edasi ja kannavad üle kõigist raskustest ja takistustest. Nende organisatsioonide ajalugu oleks tegevuse juhiks paljudele kaasaja hariduslikele seltsidele, kes ei leia omale kindlaid tegevussuhteid ehk kelle tegevus on halvatud vastolude pärast või ei edene jõudsalt ühistunde puudusel.

Nende seltside ja organisatsioonide ajalugu on seni kirjutamata. Aga meie ootame ja loodame, et selle ajaloo kirjutamisele asutakse ligemas või kaugemas tulevikus. Selle ülesande juure asuvad meie rahva keskelt võrsunud noored teadlased, kes kirjutavad suure huvi ja armastusega

vustesse ning avaldada ka seda, mis on meie rahvas loonud ja saavutanud maal. Nad asuvad selle ülesande juure samuti nagu on seda omal maal teinud Soome ja Skandinaavia riikide noored teadlased, kes kirjutavad suure huvi ja armastusega uurimusi kohaliku elu alalt, võttes muuseas ka doktori väitekirjade teemideks üksikute seltside või raamatukogude ajaloo. Kõikide noorte ülesanne seisaks aga selles, et koguda ja säilitada tarvilikke materjale meie teadlastele sellaseks teaduslikuks tööks ning selle materjali alalhoidmine oleks kindlustatud, koondades see materjal kodumuuseumidesse.

Kodumuuseumi teiseks osakonnaks oleks noorte osakond. Sellesse osakonda tuleks koondada kõik andmed ja materjalid noorte isetegevuse alalt, nagu noorte poolt loodud kunstiteosed, laulud ja novellid, noorte ajakirjad, noorte poolt peetud kõned, noorsoo organisatsioonide tegevuse aruanded, ülevaated näitustest ja võistlustest, näitustel auhinnatud noorte tööd ja kõik muud materjalid, mis valgustaksid noorte isetegevust, nende arenemist ja vaimliste jõudude kasvamist. See noorte osakond kujuneks noortele armsaks asutiseks, kus peegelduks nende tegevus, nende muréd, rõõmud ja lootused. Siin võiksid noored ka vanemas eas näha oma nooruspäevade tegevust ja omandada uut jõudu ning vaimustust igapäevaseks tööks.

Kodumuuseumide kolmandama osakonnana moodustaksid esemed ja materjalid, mis aitaksid kaasa kohalikkude kodanikkude majandusliku elu edendamisele ning täiendamisele kutselise tegevuse alal ning annaksid juhendeid üksikute eluliste küsimuste lahendamiseks. Siia kuuluksid eeskätt põllumajanduslike katsete tulemused, andmed ja abinõud põllumajanduse edendamise alalt, kavad ja plaanid kui ka vastav kirjandus kodude korraldamise ja kaunistamise alalt, esemed kodukäsitöö alalt, andmed põllumajandusliku ühistegevuse alalt ning teised vastavad materjalid, mis aitaksid kaasa teadmiste ja oskuste omandamisele igapäevaseks majanduslikuks tegevuseks ning mis pakuksid eeskuju majapidamiste arendamise kavade loomiseks ja nende teostamiseks.

Kodumuuseumide neljandama osakonna

moodustaksid andmed ja esemed kohaliku looduse alalt, nagu looduse vaatlused, ilusate kohtade ülevõtted, esemed eluta loodusest j. t. Selle osakonna tegevuse kavva kuuluks ka looduskaitse teostamine, metafüüvade korraldamine, meesustutamise algatamine ja selle teostamine, samuti ajalooliste paikade alalhoidmine ühes kinnismuinasvarade kaitsega.

Eda ri kodumuuseumides leiaksid aset ka vabaharidustööks tarvilikud õppevahendid, mis on nõutatud aastate kestusel või nõutatakse edaspidi, kui ka need õppeabinõud, mis on valmistatud kohal kursustel või üksikute tegelaste poolt. Peab tähendama, et meil on suur puudus vastavatest õppeabinõudest vabaharidustöö edendamiseks. See puudus tuleb aga kõrvaldada ning see puudus oleks teataval määral kõrvaldatud, kui koondada kõik olevad abinõud ühte kohta ja sääl alal hoida ning täiendada seda kogu aasta-aastalt võimaluste piires.

Kodumuuseumides oleksid aukohal ka kohalikkude seltskonnategelaste pildid, — nende isikute pildid, kes oma tegevusega on mõjuvalt töötanud üldistes huvides ning kes võiksid olla oma elutöoga hääks ja ilusaks eeskujuks noorsoole.

Need oleksid airult kodumuuseumide üksikud osakonnad ja tegevusalad, millega võiks ja tuleks nende muuseumide loomistööd alata, kuna aga tegevus sellel alal viib järjest uute ja uute alade juure, mis neid muuseumide rikastaksid ja kaunistaksid. Tähendaksime siin veel ainult seda, et pääle alaliste osakondade o'leks kodumuuseumil ka ajutised osakonnad või näitused, nagu kodukäsitöö näitus, kirjandusnäitus ja teised.

Seega kujuneks kodumuuseum suureks kultuurasutiseks. Ta valgustaks kohalikkude elu minevikus ja olevikus, ta oleks kaasaaja ühiskonna kultuurilise ja majandusliku tasapinna avaldaja ning teerajaja tulevikku, võimaldades teadmiste ja oskuste omandamist, mis tarvilikud majandusliku olukorra kindlustamiseks ja ilusama elu elamiseks. Kodumuuseumis peegelduksid rahva hädad ja mured minevikus, oleviku püsiv töö ja selle saavutised ning tuleviku lootused. Kodumuuseum kasvataks rahva iseteadvust ning aitaks kaasa

EESTI NOORUS

rahvusideaalide selgitamisele, ta oleks rahvuslike jõudude allikaks ja tähtsaks kodukultuuri asutiseks.

Noortele annaks kodumuuseumi asutamine, korraldamine ja täiendamine palju võimalusi isetegevuseks ja osavõtmiseks

kodukultuuri edendamise tööst. Kodumuuseumi loomisel ja korraldamisel tunneksid noored, et nad seisavad rahvuskultuuri teenistuses. Selle töö juures kasvaksid noorte võimed ja ühistunne. Kodumuuseum oleks noortele suureks kasvatusasutiseks.

Minu kodu aastal 1940.

Richard Iher.

II auhinna saanud töö „Eesti Nooruse“ kirjutisvõistlusel, varjunime all „Lemmikmäe erak“.

Mu kodu? Minu, — inimõlguri ja eremiidi kodu? — Mu unelmate vaikne hoiupaik, mu südamevalude pisikene, ent sõbralik kodukolle?

Pisikene? Jumal! nii pisikene on ta tõesti, — just kui leivaraasukene suurel valgusküüritud perelaul. Just kui mügerikukene kaob ta järsu Lemmikmäe tõsiste, tumeroheliste kuuskede ja pedakate vahela, korsten ja pool katust vastu läänetaeva sinakat õhku. Korsten, millest ajuti nirisib tuhakarvalist suitsulinti üles kõigi taevaste, kõigi maailmade poole, ning katust, mis on aastate uhitud halliks nii kui mu üksindus, nii kui mu südameõõnsus.

1934. oli see, kui üks tume ja rõhuv õõ mu paiskas päälinnast tagasi mu südamesse kinnistunud loogelise Võhandu ääre mu sünniasemele, mu koduorgu.

Ent kitsas oli äkki mulle mu vana kodu, võõrad ja ustamatud kodused näod oma ükskõiksuses, oma väheütlevuses. Tundsin, kuidas mind miski ei seo enam ainsagi inimesega, ainsagi südamega tajudes nende võimetust olla meelepärane, vastuvõetav mulle ja mu ajus fikseerunud inimideali viimistletud puhtajoonsuse.

Ainult üks, ainult üks! Üksi endaga ja üks oma vande ja pishuvidega! —

Oli esimene õhtu pääle mu taassaabumise koduvalda, kui õhetaval näol ma läbi augustipäevades puiseks põletunud okasvõsa ronisin üles mööda Lemmikmäe järsku kirde külge. Olin tulnud selgeilmelise kavatsusega, ja saades üles mäetipule ning pikudesse haardes avaralt terve kolmandiku koduvallast ja üheksa kümnendiku viimase keskpunktist — nõrka õdanguttu loorunud Osolast, ma vaid rahulikult — tõesti rahulikult! — istusin hallile, päikeses-pragunenud pedakakännule teadmisesega toodud kavatsuse põikamatust täitumisest.

Ning kui taas tulin järgneval korral samma paika, seletas silm pöösaste vahel kivi- ja kruusahunnikuid, palke ning saelaudu. Vahelt mäekülje lepa- ja kadaka-pöösaid liginesid haamid, saed, kirved ja — mehekäed.

Ning nüüd on mul kodu. — Kodu!

Majakese edelaotsast algab sama laialt kui maja ise mu aed ja jookseb nõõrsirgelt mööda tasast rinnaku harja edasi 120

meetrit, just kui vaevatud inimese hingepalve sinisesse Kosmosse Suure Olemise lähedusse.

Veel on vaevane ja niigel mu arakene, — ja mida võibki anda hääd vaid 6 aastakest ühel liivasel ja tuuletul mäerinna-kul, kuigi mu terve süda, terve hing otse kui kisub pikemaks igat pisikasvukest, igat puuoksakest. Aga nad ei jõua nii ruttu!

Ent seda kristalsem on mu tillukene majakene, mu hingehädade sala-ase, mu südame rõõmude võõrandamata mängumuru. Ta on minu oma pisema pulgakeseni ja sellepärast peaaegu nagu mu aju, mu süda, mu hing — osa minust.

Ta võib lihtne olla — mu majakene: Valged, lumivalged krohvseinad, valge lagi, ainult all läikiv must, sügavalt mõtlik põrand taoti mattuv raskelt-süsimitade vaipade alla. Lae nelinurga — too on täpne ruut — diagonaalide ristumispunktist alla ripub massiivne lamplühter, mis kui taevast usaldatud lepituseks vabastatud Prometheusele, et sellel poleks tarvis minna võrratu südamehädaduse ajal varastama jumalate pühitsetud suuraaret — virvendavat tuleleeki. Lühtri all asetseb kirjutuslaud, suur ja ruudupinnaga, ja neli tooli — sümmeetriaks — ning laual kõik, mis välisilmalt vajab mu üksiklase hing ning seegi, mis mu miljonilisele rahvale usaldab pakkuda mu oma siseriiki.

Aga siis, kui südames närib mõistmatu kannatamatus, kui aju läbivad igatsused, mis küll kutsuvad, aga kuhugi ei vii, siis tarvitseb vaid hämarast laeservast alla kerida suured, seinukatvad vosvormaolid fantastiliste, õõnsalt võluvate teemidega, — vastava seadeldise varal lauast ja toolist koostada sinise satääniga ujutatud altarpodium, lühtrisse keerata tumesinised elektrilambid, et täituks kogu tuba sügava, sinise lõõmaga, mis silmapilkselt hingest välja litsub selle, mis sääl rasket. Nii saan oma taeva, oma unustus-saare, oma sisevärinate siniselt kummalise oriendi.

Siis haaran viiuli, asetun keset sinist lõõska, ning siis tantsivad sõrmed, viskleb vibu, et palvetada, et paluda seda, kes on suurem kui meie, vägevam kui meie, ent nägematu, kuulmatu, tajumatu ja tunnetamatu igavesti ja eranditult.

Niriseb vosvorvalgusse kogu mu isik, mu tahe, mu maisus, ning keegi kisub; keegi käseb, keegi sunnib, kuid kas kõrgustesse või sügavustesse — seda ei jaks ma tajuda. Ainult tunnen, et see on jumalate jook, mida joodab mulle mu kodu. mu pisikene kodu Lemmikmäe massiivsel turjal. Ainult harva suudan seda juua! Ja vähe!.. sest ei jõua, ei jaks!..

Ent minna vaikselt ja vabal tunnil välja oma valgest tarest, istuda pisikesele varbpingile majakese kirdeotsas kahe akna vahel ja vahtida, vahtida kõike seda, mis alt ulatub mu pilkudesse — seda ma suudan. Seda imelikult kannan välja kaua, kaua — kunagi ei väsigi! Just kui õnne korjav raasu-kaupa südame tohutuisse varasalvedesse, et oleks, mida vajakorral võtta. Iga pilgukene siniselt ja rahutult looklevale Võhandule, iga tähe'epanu-raasukene koduvalla kirevaile väljule on kui terakene kulda nälgiva lesenaise narmendavasse kaukasse. Ning ma ei suuda mõista, kuidas alt mööda maanteed käia võivad tuhanded inimesed, ilma et nad pilgu pööraks sekundiks vii vasemale või paremale. Ei ole ülevalt muriseva veski mant algav roheline, sageli aga õitesse uppurv luht mulle sama lihtne sellasel kui muile, kes talle viskavad vaid pääliskaudse pilgu. Siit ülalt, 60 meetrit kõrgema ümbruskonnast, suudan külluses leida ilu selles nii määratul arvul elu sisaldavas legendikus. Ta otse haamrihoobina rabab mu silmaerke, kuna pole midagi, mis näiks võrduvat ta madala, ent laialdase rohelisusega, mis on kui meri, ku tükk sopilist lamedaks tõmmatud rohelist taevast. Roheline on ta küll, ent ometi kesisem kui päiksekiire sädelev, ent kivistunud spekter.

Hoolitagu ainult tulla ja vaadata, määrane ta on, kui veripunaselt kergib idast suvipäike ja nõrgalt aurama hakkab hõbehall hommikkaste, milles kohati puhtalt roheline joonena üksiku jänese või rukkiräägu jäljed. Ent ei kesta kaua, kui hävib kerge, hall loor ning terve luht saab kuidagi erksaks, värskeks ja naervaks peaaegu laiast suul, et peatselt, suvipäikse kõrvetavalt tõustes, vajuda kui unne, kui magamisse — laulvasse ja sumisevasse ning vaataja laugu kinni vajutavasse. Vahest virvendab suikuja rinnal sinakas pöua-

udu, vahest hiilgavad ta kohal ja kõrtel peened, läikiv-valged ämblikuvõrgud. Ent kui saabub õdang, kui pikaks venivad sadade põõsaste, puude, juhuslike roigaste varjud, kui virvendav jõgi jahenevasse õhku heidab taas udu, siis pole südamele midagi nii rohulist ja rahulist kui lühikenegi pilk avarale luhale peaaegu mu jalge all ja kaugemal. Ning vahest nii tüütava rukkinägu kõrisõlm tundub nüüd häälestatuna kui nõidade viul, milline sere-naaditseb, kuni ihmjaks muutub terve horitsont ning pilk enam mõõta ei jaks,

kui sügaval või kui kaugel on see või too esé.

Ja kui küpseks saab suvi, kui ühel varahommikul välkuma ja helisema hakkavad sädelevad vikatiterad, kui askeldab valgeis, õhkkergeis rõivis mehi ja naisi tol avaral väljal, kui kergivad kaared, saod, kuhjad ja järgi jääb põetud niidukamar taoti laudtasane, taoti mätastikune, siis on see uus hoog naudingut mulle, vastne värvide ja esemete mäng mu silmile ja südamele. (Järgneb.)

Maaparandus tasuta talupidamise eeltingimisenä.

Nagu üldiselt teada, valitseb praegu meil kui ka mujal maailmas, majandusliste raskuste ajajärk. Põllumajandussaaduste hinnad on maailmaturul äärmiselt madalale tasemele langenud ja see ei ole avaldamata jätnud oma halvavat mõju eesti põllumajandusele.

Meie praeguseks põnevamaks päevaküsimuseks on teede leidmine, mis meid viiks välja tekkinud ummikust. Et suudaksime võistelda välismaade põllupidajatega, kes saadavad oma põllusaadusi turule odavamalt kui meie, peame püüdma valmistada põllumajanduslisi saadusi võimalikult odavamalt, peame alandama saaduste omahinda — odavamalt produtseerima. Odavamalt produtseerida on tarviline ka siseturu ja oma talu nõuete rahuldamiseks. Peame leidma võtteid, mis aitavad kaasa tootmiskulude vähendamiseks.

Üks seeguguseid võtteid on maaparandus. Maaparanduse all, praegusel juhul, on mõeldud maa kuivendamine, puude, põõsaste, kivide ja kändude kõrvaldamine.

Eestis on väga palju maid, mis vajavad kuivendamist ja laastamist. 1929. aasta üleskirjutuse andmetel on kõigi talude põllu- ja aiamaast, mida kokku on 1.031.564 ha., kuivendatud ainult 170.000 ha ehk 16,6 prots., kuna ligikaudselt 40 prots. vajab veel kuivendamist ja kividest puhastamist.

Veel kurvem lugu on meie talude heina-, karja- ja metsamaadega. Heinamaast, mida Eesti taludel on kokku 910.417 ha., on kuivendatud ainult 7,3 prots. (67.000 ha.). Kuivendamist vajab veel 51 prots. (463.000 ha.). Karjamaid on taludel kokku 709.890 ha. Sellest on kuivendatud ainult 3,4 prots. (24.000 ha.), kuna kuivendamist vajab veel 38,2 prots. (271.000 ha.). Laastamist vajab heinamaast 23,9 prots. (218.000 ha.), karjamaast 26,3 prots. (186.000 ha.). Metsamaad on taludel 160.104 ha. Sellest on kuivendatud 2,6 prots. (4195 ha.). Kuivendamist vajab veel 20,4 prots. (32.654 ha.).

Nagu neist andmetest näha, kannatab suur osa meie põllumajandusliselt kasutatavast maast liigniiskuse all. Meie talude põldudel on palju kive, suur osa meie heina- ja karjamaadest on täis puid, võsa ja kände, mis kõrvaldamist nõuavad, sest muudu ei saa neid maid otstarbekohaselt kasutada. Meie ei saa maast kätte seda, mis ta anda suudaks ja see on meie oma süü. Talundi kapitalikoormatus lasub aga neilgi maadel ja paremad maaosad peavad maksma nagu mingit maksu nende hääks.

Igaüks teab vist küll näiteid tegelikust elust, milline on seisukord parandamist nõudvatel maadel. Põllule kevadel õigel ajal minna ei saa — ei kanna pääl ja tugevam sadu tuleb, siis muutub põld jär-

veks. Sama fugu kordub sügisei. Vihmasematel sügistel, nagu olid seda 1923 ja 1928, ei saa vilja enne vedada väljalt, kui pakane maa teeb kõvaks. Päälegi on põld kive täis, mis takistavad ajakohaste põllutöö-riistadega töötamist.

Igäüks teab talusid, kus ollakse suvel paar nädalat soos heinal. Käsitsi niidetakse, ümber pöösaste käies ja tihtigi põlvini vees sulpsides, lõikheina, mille pole kuigi suurt väärtust.

tamiväärset toodangut ei suuda anda, on endastmõistetav.

Niisugusel niiskuse all kannataval maal on taimekasv kidur, ainult lõikheinad, osad ja igasugused teised veetaimed edenevad sääli hästi. Taimestikuvärv on kollakasroheline. Väetise andmine ei avalda loodetavat mõju. Tekib sagedasti udu. Haritud maapind omab liigniiskuse tõttu tumeda värvi ja öökülmi tuleb sagedamini ette.

Põllutöökoolide kõnelejad Tallinnas kõnevõistlustel.

1. mail korraldati Tallinnas põllutöökoolide teine kõnemeistrite võistlus. Võistlema olid saatnud oma paremad kõnelejad järgmised põllutöökoolid: Jäneda põllutk., Olustvere põllutöö keskkool, Polli põllutöök. Vahi ptk., Väimela ptk., Vodja ptk. ja Tooma sooharijate kool. Kokku seitsmest põllutöökoolist 7 õpilast.

Igal kõnelejal oli kaks teemi, üks kodus valmistatud vaba teem oma valikul, teine komisjoni poolt määratud ühine teem, milleks aega valmistuda 15 minutit. Komisjoni poolt määratud teem oli „Piimakarja pidamine Eesti põllumajanduse alustoeaks“ — Võistlus kujunes õige pinevaks, sest kõnelejad olid väga tublid ja ja peaaegu võrdsed oma võimeilt.

Esimese auhinna vääriliseks tunnistati F. Kaaber, Tooma sooharijate kooli õpilane. Oma lehe käesolevas nr-is toome mainitud kõne kokkuvõtu, mille saime autorilt tarvitamiseks.

Ülal pilt võistlusest osavõtjate ja auhinna komisjoni liikmetega.

Terve pere paarinädalase töö tulemusena saadakse hektari kohta pisike kuhjakene heinu, mida vabalt ühe koormaga koju võib sõidutada.

Karjamaal hüppab karjapoiss mättalt mättale, vee lirtsudes varvaste vahelt. Kari sumab pehmemas kohas kõhuni sees ja tihti tuleb loomi soost aidata välja. Et säält saadava toiduga kari mingit nime-

Kui nüüd niisugusel maal viia läbi kuldvõistlus siis: 1) Maapind muutub soojemaks, väheneb öökülmade hädaoht, samuti ei tee talv kahju. 2) Ohk pääseb mulda, muutes maa kohedamaks, elustades bioloogilist tegevust mullas ja parandades mulla füüsilisi omadusi, maa kaotab hapu iseloomu. 3) Vihmavesi liigub maapinnas kiiremalt. Maa satub vahelduvate ilmas-

EESTI NOORUS

tikolude mõjudesse, mille tagajärjeks on taimetoitainete kiirem lagunemine. Väetised pääsevad kergemini mõjule. Saagid muutuvad kindlameelsaks, paremaks ja nagu välismaa katsed näitavad, kuni 65 prots. suuremaks. 4) Kultuurtaimed omavad suurema juurekava ja saavad sellega mulda laiemalt ärakasutada. Teravili ei lamandu nii kergelt, kuna kõrs kasvab kuivem ja mineraalne poolest rikkam. 5) Harimisolud muutuvad paremaks. 8—14 päeva võib töödega kevadel varem alata, samavõrd saab töötada sügisel kauem. See on taimekasvu aeg muudetud pikemaks. 6) Umbrohu ja taimelaiuste hädaoht jääb vähemaks. 7) Kuivendatud maaala annab põllumehele suurema rendi.

Talus, kus viidud läbi maaparandus, avaneb pilt, mis rõõmustab silma ja südant. Sääli alatakse kevadel põllutööga õige ajal ning viljad kasvavad tugevad ja ilusad. Heinamaal niidetakse masinaga väärtuslikku heina ja saadakse seda kuni 5000 kg. (300 puuda) ja rohkemgi hektarilt. Kari sööb suve läbi kultuur-karjakopliks, mis annavad suve jooksul keskmiselt 2000 kuni 2500 s. ü. hektarilt. Seeq võib ühel hektaril pidada suvel 4 niimalehma. Hommikuti aga viiakse piim ühismeiereisse, kust kuu möödudes saadakse raha ja just raha on see, mida meie põllumees kõige enam vajab.

Nüüd võidakse öelda, et see kõik on väga ilus asi, aga ta maksab esiotsa ränka raha. Arvatakse, et maaparandus on ainult siis läbiviidav, kui selleks küllaldaselt vaba raha. Siin lubatagu mul aga tähendada, et kaugelt suurem osa maaparandustöödest on võimalik viia läbi talus hariliku tööjõuga, pikema aja jooksul, põllutöö väheaegadel. Tarvis ainult talundis tööd otstarbekohaselt organiseerida. Minu kodu lähedal tean mõndagi talu, kus igal aastal ainult umbes pool ha. niiskuse all kannatavast, puid ja põõsaid täis kasvunud maast parandatakse ja ometi on neil taludel praegu ilusad kultuurpõllud, karja- ja heinamaad. Kõik need on tehtud oma tööjõuga. Poole ha. kuivendamine lahtiste kraavidega vajab ainult 12 10-tunnist tööpäeva ja seda aega leidub talus ikkagi.

Riik toetab maaparandust sel teel, et annab seaduse alusel 2½ protsendiga maaparanduslaenu kuni 36 aastaks.

Kui on vaja kaevata suuremaid veeuhtmeid, siis tuleb asutada veeühing. Veeühingu kaudu saab, toetudes maksvale veeühingute seadusele, sundida ka neid isikuid kandma osa kulusid, kes seda vabatahtliliselt ei tee, kuid kes kaevatava veeuhtme läbi võivad saada kasu.

Mis puutub puude, põõsaste, kivide ja kändude kõrvaldamisse, siis tuleb need tööd tingimata viia läbi, kuna muidu on takistatud töö põllul ja heinamaal. Maa seisab kasutult puude, põõsaste, kivide ja kändude all kinni ning meie ei saa seda maad kasutada. Maade laastamist on ilmselt võimalik läbi viia talus leiduva tööjõuga, ilma kõrvaliste kuludeta.

Kokku võttes peab loodud asjaolusid, näeme, et ükski kultuurvõtte, nagu harimine, väetus, hää seemne jne. ei anna meile loodetud tagajärqi, kui meil puudub maaparandus — kui maa kannatab liigniiskuse all, kui sääli leidub tööd takistavaid puid, nõõsaid, kive ja kände. Meie kulutame tööd ja raha parandamata maadele, saades sääli äärmiselt väikest saaki. See ongi põhjuseks, miks tuleb meil põllumajandussaaduste omahind liig kallis. Seda teed edasi minnes võistlevad välismaa põllumehed meid surnuks.

Et meie püsiks võistlusvõimelistena, selleks on vajalik alanada põllumajandussaaduste omahinda. Oigemaks ja otsemaks teeks sellele on saakide suurendamine ja nende hääduse tõstmine otstarbekohase töö, harimise, väetuse ja seemne abil. Ükski neist tegureist ei pääse aga mõjule, kui puudub neile vajalik eeltingimus maaparanduse näol.

Raske aeg kohustab meid eriti tööintensiivistamisele. Igalt neame nõudma suuremat tööhulka — seda ka talundilt. Häädamine meid üksinda raskusest ei päästa. Sellenäras põllumehed! Parandame esijoones oma maad, et saada väärtust oma töö ja vaeva eest. — Ei siis paremad päevad jää tulemata!

Felix Kaaber,

Tooma sooharimiskooli maaparandusmeistrite eriklassi õpilane.

Kehra mõisahoone, kus töötab Harjumaa rahvaülikool.

Harjumaa rahvaülikooli selts viie aastane.

Selts asutati 1926. a. kevadel. Esimestel aastatel seisis seltsi tegevus peamiselt ainult üksikute koosolekute korraldamises ja rahvaülikoolile asupaiga otsimises. Nüüd on seltsil juba enam-vähem väljakujunenud alaline rahvaülikool, mis töötab Kehra mõisas — üüriruumides. Ruumid on küll kitsad, kuid esialgu tuleb nendega leppida, kuna uue maja ehitamiseks tarviliste summade saamine ei ole kerge. Olgu küll nimetatud, et seltsil on olemas ilus krunt, kus isegi vundament valmis; maja on omal ajal endise mõisniku poolt

ära müüdnud Väike-Maarja keskkoolile. — Tuleval sügisel tahab selts Kehras avada järjekordist semestrit — seekord juba viiekuulist. Õppemaksu ei ole, kehvematele stipendiumid. Ühissöögil ülespidamise kulud 10—15 kr. kuus. Maanoorte tähelepanu olgu juhitud sellele edasiharimise võimalusele, mis nüüdsel majandusliselt raskel ajal palju kättesaadavam, kui mõni teine õppeasutus. Lähemaid teateid saab seltsi juhatusest, aadress Tallinn, S. Roosikrantsi 12.

NOORSOO TÖÖMILT.

Soome teateid.

Valmistused Soome noorsoo 50 a. juubelipidustustele on Soomes täies hoos. Kogu Soomest on pidustusile üles annud sega- ja meeskoore, mees- ja naisvõimlemisrühme, rahvatantsu ja mängude grupe ja orkestreid. Võimlemisalal tehakse suuri ettevalmistusi. On korraldatud eelharjutusi ja kursusi ning kirjatatud vastav käsiraamat. Pidustusi avama sõidab vabariigi president.

ÕPIRINGID. Õpiringide ühiseks teemiks on 1932—33 a. jaoks määratud Põllutulundustaimed ja koduloomad, seega põllumajanduslikku, eriti selle loodusteaduslist külge käsitav teem. Ilukirjanduslikuks õpiaineiks on otsustatud võtta Minna Canthi elulugu ja toodang, milleks eriline kokkuvõtlik väljaanne kirjatatakse. Teatavasti töötab Soomes üle 5000 õpiringi ning juhitakse nende tegevust ühisest keskkohast, Riiklikku toetust saavad õpiringid kirjanduse näol kuni 200 Soome marga suuruses.

Soome Noorsoo Liidu talvapäevi

peeti Põhjanaal Liminga rahvaülikoolis 24—25. märtsil ühenduses Põhja-Põhja-maa noorsootöö 25-aastase mälestamisega. Üldiselt ongi noorsootöö sääl hästi organiseeritud ja kindlas ühenduses rahvaülikoolidega. Esinesid S. N. Liidu esimees prof. V. A. Pesola teemil: „Mida isamaa noorsootöölt ootab; Eino Kangas noorsootöö kasvatuslikust tähendusest; S. N. Liidu sekret. M. Alpiranta noorusaadetest; prof. A. M. Tallgren Põhja-Põhja-maa muinasajast ja mitmed teised kõnelejad. Osavõtjaid oli väga arvukalt.

Helm: Vuorelma osauhisus Lahtis on saatnud meesrahvariideid suuremat arvu müügile Soome Rahvamuuseumi mustrite järelle hindadega 300—500 Soome marka.

Taanist.

Läinud aastal moodustati Taanis noorsooühing „Danske Foikedsensere.“ Ühingu annab juba teist aastat välja ajakirja „Hjemstaansliv.“ Ajakiri ilmub 4 korda aastas ja maksab 1 kroon.

25—27. juulil 1931. a. korraldatakse Kopenhagenis 9. põhjamaade noor'epidustused. Eelmised 8. põhjamaa noorte pidustused on korraldatud Rootsis ja Norras, käesolev Taanis.

Kavas on tervituse maade esitajate poolt, rongikäigud, tegevaste õhtu suu es Kopenhageni linnamaja saalis, kus ruumi umbes 3000 inimesele, rahvatantsud, laulud, rahvamuusika, väljasõidud, Kopenhageni vaatamine ja lõpupidu. Osavõtma on palunud rootsi, norra, saksa, soome, inglise ja eesti esitajaid.

ÜENÜ Esituskogu muljeid.

Lõuna Eesti noorsoolane.

Väikesi kõrvalekaldumisi mitte arvestades oli seekordki — nagu ikka — armsa ja üksmeelne see noorsoolaste koosviibimine algusest lõpuni. Tundus maa-meeleolu ja noorus-tule soojust, mis harilikult puudub teistel „parlamentidel.“ Mõned endised tuttavad, „Elmo Ploom ja teised, kel võimalusi polnud isiklikult ilmuda, teatasid oma osavõtu-igatsusest kirjateel.

Noori oli palju. 55 osakonnast terve riigikogutäis. Paljud ju vanad tuttavad, ent mõned said meie sõbraks esmakordselt: Mädapea spordikaitsja hra Grünberg, Märjamaa sooja hingega prl. Marlandt ja teised, kelle nime ei mäleta. Tundus nagu oleksid nad ammutuntud, meie pere liikmed. Sidus noorusaade, ühine, lahkkelitu ja soe isamaaline tunne.

Kõrgeväärtusline igatahes näis see noorusjuhtide kogu, üle-eestiline noorusväljavaliik. Kahju vaid, et kahe koormatud tööpäeva juures nii vähe jäi aega üle üksteisega tutvumiseks ja mõtete vahetamiseks.

Üllatas mind sõnavõtmiste kõrge tasapind ja intelligentsus, mis ilmes nii aruannetes kui ka sõnavõtmistes. Isegi hra Kurvitsa uudne ja värske „koduamuuseumide“ küsimus leidis väga mitmekülge ja läbimõeldud käsitluse. On kindel: noorsoolastel on avarate vaadete ja mitmekülgete teadmistega juhte. Üllatas ka kõneoskust, mis väljendus eriti aruannetes koh-tadelt. Osati leida olulisem ja haaravam ning pipardada seda peene huumoriga. Nii oli Järva-kandis nähtud „nooruse vanaduse“ pi-silast, Voldi esitajal oli olnud „asja ajami-si“ iluduslaadal, Järve naisesisitaja algas aru-annet huumoriküllase kurtmisega senikestnud

naisenamuse hävingust Järvel, mille tagajärjel klaveri asemele osteti — poksikindad ning kõige suurema (s. o. Tallinna) esitaja andis lühima aruande, mis teravmeelsete kahekõ-nede toetusel suubus Kadrioru kuuvalgeisse öisse ja mille puhul loomulikult ei saanud üks-kõikseks jääda „südameesjade eriteadlane“, kelleks hüüti üht armsa näoga koosoleku ju-hatajat. Tujuküllane nagu ikka oli ka „Saad-järve vallavanem“.

Aruannetest jäi suure ja tõsise töö mulje. Vaid üksikud kõnelesid ajulisest mõõnalai-nest. Suur eramus näitas — hoolimata ma-janduslikust kitsikusest — hoogsat ja noorte-päraselt teedrajavat tööd külades. Ka lin-nades. Hoolimata äärmiselt viletsaist koos-käimise-võimalusist on loodud klubisid, ha-rusid, ringe; asutatud raamatukogusid, luge-mislaudu, orkestreid, näitetruppe, laulukoore. Ilmuvad ajakirjad, tegutsevad õpiringid, kor-raldatakse näitusi. Tehakse kodu-uurimistöid, koduümbruse ilustamist, kirjandus — metsa-istutamise- ja looduskaitse-nädalaid. Korralda-takse kursusi ja õppekäike. Vares metsas on kahe näitejuhi juhatusel õpitud 10 näiden-dit, lavastatakse vabaõhu etendust ning tru-pil on tuntud nimi kogu Alutaguses. Voldis korraldatakse vabasüspäevi, Järva-kandis on teoksil näitevõistlused, Rael teostatakse koduümbruse ilustamist, Koeraveres on jõutud korraldada 15 perekonna õhtut, Albu-Ristol töötavad õpiringid ja sporti tehakse igal pool. Riisiperes on korraldatud käsi-töö ja vaipade näitus ning sisse seatud „män-gutoa õhtud“, milledest osavõtt väga elav. Nimelt on iga neljapäeva õhtul liigete oma-vaheline koosviibimine, mille kavas etteluge-

EESTI NOORUS

missi, reheraate, vaialasi, kuusipalasi, mängu ja käsitööd ning korraiduse ja kava eest vastutab igal õhtul ise iige. Pea igas aruandes tundus aateline tegutsemise indu, uute teede otsimist ja labase sammumise ning „ahvikultuuri“ — sõna oli tarvitusel väga sagedasti — vastast meeleolu.

Tervitusigi tuli mitmelt poolt. Tervitama olid ilmunud Hasomini poolt Esituskogu liigetele juba tuntud J. Kiiwet ja esmakordselt Kunda r.-ülikooli juhataja J. Ruus. Viimane soovis tihedat kontakti r.-ülikooli ja noorsootöö vahel, mis ka tegelikult olemas, sest esitajate hulgas leidis Kunda „üliõpilasi“. Ageldalt oma aate eest väljas oli loomakaitseliit. Nende üksteisele-järgnevad tervitustelegrammid Petserist, Valgast, Tartust, Tallinnast ja Nõmmelt löid lõbusa meeleolu.

vajadusi. Tundus neid Keskjuhatuse aruande arvustamisel ja Keskjuhatuse kandidaatide uuesseamisel. Ent need nõrgad õhuvõimud ei mõjutanud kogu üldist käiku ja noorte terve instinkt tabas ikka õige tee. Muidugi ei meeldi eik mõnele poliitilisele erakonnale (milline väiklus!), suure parlamendi esimehe (kes aga ka ühtiasi ÜENÜ kultuurinõukogu liige) ilmumine väikesse parlamentis. Nii kirjutab päev hiljem üks väikeleht (Sõnumed): ÜENÜ uutsevat ja pidutsevat ning jätkavat pääasjalikult külasimmanite kultuuri, milline olukord ei rahuldavat ning mille eest juhtide olemasolu tuliseks koetud. Kardetakse, et vanad (mõeldakse ehk muidugi eeskätt hra Einbundi) noori isalikult oma hingelaadi järele juhtuma hakkavad.

Tundub läbipaistvast kadedusest elustatud

Noorsoolasi esituskoguaegselt koosviibimiselt.

Reteraadid olid huvitavad ja päevakohased, ent oleks neid pidanud olema vähem — viimased neist kannasid juba ajapuuduse all ega võimaldanud enam korralikke läbirääkimisi. Oleks hääd, kui nad ilmuksid „Eesti Nooruses.“

Resolutsioone ja sooviavaldusi — voolas juhatuse lauale igasuguseid. Sooviti moodsa põllukultuuri süvendamise seisukohalt eri maatulundustoimkonda Keskjuhatuse juures, sooviti maanoorte energilisemalt kodude kaunistamisele ja looduskaitsese asumist, osakondade võrgu korraldamist, esituskogude ja noortepäevade korraldamist ka teistes linnades ja mõnda muud. Eriti peatutigi maatulundus-toimkondade ellukutsumise ümber, mis näitab, et vajadus sellise tegevuse plaanikindla korraldamise järele olemas.

Väiksel viisil nagu tundus vahest parlamendis — vast ehk suure parlamendi eeskujul või kaudsel mõjutusel — nõrku teigitaguseid

vihast solvamistahet, ent vale aadressil ja järeldusil. Kahju, et Sõnumite neegrid kogu aja kohal ei istunud ega selle simmani- ja ahvikultuuri vastast meeleolu ei jälginud, vaid mingisugust kütmist ülespuhuma asuvad.

Rahustame siinkohal vanempõlve: Kütmisi niisuguste ideede ega ilmavaateliste lahku minekute pärast Esitavas kogus polnud ju valiti suure hääleenamusega endised juhid tagasi. Ka pole ÜENÜ-s tehtud poliitikat ega tehta küll ka edaspidigi ning võiks väike parlament selles suhtes anda eeskujut suurele.

Küll aga mõjus võõrastavalt Hõimla osakonna esitaja kallaletung keskjuhatusele (ja „Eesti Noorusele“), mis nähtavasti oli mõjutatu tahtest ise Keskjuhatusse pääseda ning samade hõimlaste vajimiste-rikkumise katses. Ent kui säärane põhjusefa rünnak paar aastat tagasi tulemusi andis, siis mitte nüüd ning Es. kogu kulaarides kuulus selle ülesastumise kohta vaid halvaks-panevaid märkusi.

Ei saa ju eitada Keskjuhatuse puudusi ega eitanud neid Keskjuhatust ka: nagu nõrk kontakti osakondadega, vähe instrueerivat tegevust jne. Kuid selge oli ka, et senistes oludes enam teha ja enam nõuda oli võimata.

Koosolek lõppes ühise hoogsa lauluga ning maesitajatele jäi mõjav mulje suurest sooritatud tööst ning veendumus, et ÜENU asi hoogsah ja hästi areneb.

Täname einkohal Tallinna noorsoolasi mitmekesiselt ja huvitavalt koostatud koosvi-

bimise korraldamise eest ÜENÜTO kenas kodus laupäeval. Säärast meeleolurikast mõtlevahetust ei toimu igapäev, niisugust muusikauputust ei kuule niipea jälle. Samuti tõsine taju Tallinna noorte peenelt viimisteldud laul ühkes Estonia kontsertsaalis. Veendusini asiolus, et nii linn kui maa ehitame ühist cesti kodu, kuulume kokku ja võime ka edaspidi täiendada teineteist. Usun võivat tänada õigil maesitajate nimel. Ootame ilusat jälle-

Kõik noorsoolased Tartu osak. juubelpidustustele 13 ja 14 juunil Tartus!

Ü E N Ü Tartu osakonna 10. a. juubeli pidustuste korraldav toimkond pidas neil päevil koosolekut, kus moodustati vastavad algtoimkonnad. Säeti üksikasjalisem kava kokku ning otsustati paluda ja kaasatõmmata toimkondadesse ning meie noorte pidustustele kaasaaitajaks ka vanemaid ja tuntumaid seltskonna tegelasi kohapäält.

Teatavasti korraldab osakond eeloleval suvel kahel päeval 13. ja 14. juunil Tartus suuremad pidustused, kus kavas on ühendatud sega- ja meeskooride kontserdid, ühendatud rahvatantsurühmade ettekanded, üleriiklised spordivõistlused ja muud omakultuursisulised peod. Ühendatud kooride kontserte juhatama on palutud R. Ritsing ja J. Simm.

Ü E N Ü Keskjuhatuse poolt väljaantav noorsoo ajakiri „Eesti Noorus“ ilmub sel puhul suurendatult ning Tartu osakonna juubeli numbrina. Pidustustist võtavad osa Ü E N Ü osakonnad ja paljud teisi haridusorganisatsioon Tartust ja kaugemalt. Senini on ülesannud 30 segakoori, 5 meeskoori, ligi 1000 lauljaga, 25 rahvatantsu rühma 300 tantsijaga ja üle 100 sportlase. Ülesandmisi tuleb veel juure ja võetakse vastu Tähe t. 29. Tartus.

Nagu näha kujunevad meie noorte pidustused õige rohkearvuliseks.

KAVAS ON:

Segakoori laulud: 1. Laufu-peolaul — J. Avik, 2. Ma kõndisin vainul — G. Kreek, 3. Sääl kord kasvab — M. Lüdig, 4. Ärka üles isamaa — A. Läte

(10. üldlp. noodist). 5. Koit — M. Lüdig 6. Enne ja nüüd — M. Hermann, 7. Isamaa ilu hoieldes — K. A. Hermann (8 üldlp. noodist). 8. Oh mis ilus — J. Avik (I Tartumaa lp. noodist). 9. Mu Eestimaa — M. Türrpu. (II Tartumaa lp. noodist) ja 10. Pidud hakkab — rhol.

Meeskoori laulud: 1. Kuld-rannake — A. Läte 2. Sind surmani — A. Kunileid ja 3. Munamäel — K. A. Hermann.

Rahvatantsud: 1. Tuljak, 2. Labajala vals, 3. Pikk Ingliska, 4. Vinger polka (Näpu polka), 5. Piru polka, 6. Eideratas ja 7. Pulga tants (meestele).

Spordivõistlused: — Meestele — jooksud: 100 m. 200 m., 800 m., 4×100 m. 800+400+200+100 m., kaugus, kõrgus, teivas, kuul, ketas, oda ja kolmikhüpe.

Naistele: — 60 m., 4×100 m., kaugus, kõrgus, kuul ja ketas.

Viru noorte suvipäev.

Narva osakond korraldab tänavu Viru noorte suvipäeva 27. juunil, Narva laulupeo eel-päeval. Suvipäeva kava on võetud referaadid vabas looduses, väljasõit Kuradimäele, Eesti vabadussõja väljapaistvale etapile ja sääält Narva-Jõesu.

Suvipäeva kava oleks järgmine:

Suvipäevast osavõtjad saavad Narva hommikuse rongiga:

Kell 8—9 on suvipäevast osavõtjatel ühine kohvi E. S. „Ilmarises“;

9—11 linnaga tutvunemine;

Kell 11 noorte vabaõhu miiting; kell 12 väljasõidud, Jälle Narvas ollakse kell 9 õhtul.

Narva osakond asub maikuust alates oma üürikodus, Rüüthi t. 13. Ruumid avati omavahelise koosviibimisega ja teelauga maipüha eelõhtul, 30. aprillil. Tervitus- ja ergutussõnu oma perele oma kodus ütles osakonna esimees, abilinnapäa A. Bachmann.

ÜENÜ rekordnormid.

I. Kergejõustik.

A. Meestele.

a) jooksud.

60 mtr.	Joller, R.	7,2	Tallinna osak.	1930. a.
100 „	Elberg, V.	11,8	„	1927. a.
	Jänes G.	11,8	„	1929. a.
200 „	Elberg, V.	24,3	„	1928. a.
400 „	„	55,0	„	1929. a.
800 „	Klemmer A.	2:05,8	„	1930. a.
1000 „	„	2:44,2	„	1930. a.
1500 „	„	4:14,8	„	1929. a.
3000 „	„	9:17,6	„	1929. a.
5000 „	„	16:28,8	„	1930. a.

b) tõkkejooksud.

60 mtr.	Tamm, E.	9,9	„	1927. a.
91,4 sm.				
110 mtr.	Reinhard, J.	17,9	„	1928. a.
91,4 sm.				

c) teatejooksud.

4x100 mtr.	Tall. osak. (G. Jänes, R. Joller, E. Lepp, A. Kuuse)	49,2	—	1930.
4x200 mtr.	Petseri osak. (A. Rätsep, G. Taan, Tiivik, Kallas)	1:52,0	—	1926. a.
4x400 mtr.	Tall. osak. (Annuk, Selberg, G. Jänes, V. Elberg)	3:59,4	—	1929. a.
400+300+200+100	Tall. osak. (R. Hollmann, M. Kalbus, A. Kljavin, G. Jänes)	2:16,0	—	1928. a.
800+400+200+100	Tall. osak. (Klemmer, Lepp, Jänes, Joller)	3:41,4	—	1930. a.
10x100	Tall. osak. (V. Elberg, V. Kutschevski, H. Karik, A. Neumann, A. Kljavin, R. Hollmann, G. Jänes, K. Nieder, J. Reinhard, M. Kalbus)	2:06,6	—	1927. a.
10x400	Tall. osak. R. Hollmann, V. Elberg, M. Kalbus, G. Jänes, Randmaun, M. Berg, V. Redlich, Silberg, Räästas II)	9:55,2	—	1927. a.
3x1000	Tall. osak. (R. Hollmann, V. Tschistjakov, G. Jänes)	9:30,4	—	1930. a.

d) hüpped.

Kaugus hga	Tamm, E.	6,24	m. Tall. osak.	1924. a.
„ hta	Lillmann, J.	2,98	„ Nursi „	1930. a.
Kõrgus hga	Laas Rich.	1,70	„ Tall. osak.	1930. a.
„ hta	Treier O.	1,30	„ „	1927. a.
Kolmik hga	Kuika O.	13,18	„ Pets. osak.	1929. a.
„ hta	Oja Rud.	8,35	„ Tall. „	1927. a.
Teivas	— Anton R.	3,00	„ Valgj. „	1930. a.

e) tõuked, heited, visked.

Kuul	5,44	kg. Annamaa K.	14,78	m. Valga osak.	1930. a.
Kuul	7,25	kg. Anton, R.	12,84	m. Valgj. os.	1930. a.
Ketas	1,5	„ Karu, K.	43,09	„ Tall. „	1930. a.
„	2,00	„ Scheitcher, K.	36,81	m. Hõimla osak.	1929. a.
Oda	6,00	gr. Tamm, E.	49,80	m. Tall. os.	1928. a.
„	8,00	„ Thoen, E.	49,60	„ „	1930. a.
Vasar	5,44	„ Reinhard J.	16,57	„ „	1927. a.

B. Naistele.

a) jooksud.

60 m.	Parts, Ida	8,4	Tall. osak.	1930. a.
100 „	Kelder, Taimo	13,2	„	1930. a.
200 „	Jürgenson Bedese	28,8	„	1930. a.
400 „	„	63,0	„	1930. a.
800 „	„	2:29,6	„	1930. a.

b) teatejooksud.

4x60 m.	Tall. osak. (E. Lemberg, O. Parts, N. Didvig, T. Kelder)	32,6	1930. a.
4x100 m.	Tall. osak. (E. Lemberg, O. Parts, B. Jürgenson, T. Kelder)	54,4	1930. a.

c) hüpped.

Kaugus	4,82	m. Lemberg E.	Tall. osak.	1930. a.
Kõrgus	1,32	„ Kelder, T.	„	1930. a.

d) tõuked, heited, visked.

Kuul	4,00	kg. Meldorf A.	9,63	m. Tall. os.	1930. a.
Ketas	1,00	„ Lemberg E.	27,19	„ „	1930. a.
Oda	600	„ Parts I.	26,47	„ „	1929. a.

II. Rattasõit.

A. Maanteel.

A. Meestele.

1 klm.	Reier V.	1:31,6	Sikana osak.	1930. a.
2 „	Vilberg H.	3:24,8	Tallinna „	1927. a.
3 „	Luuberg A.	5:17,0	Sikana „	1929. a.
5 „	Jensen A.	8:56,0	Rõusa „	1930. a.
10 „	Treimann H.	18:33,8	Tallinna „	1930. a.
25 „	Peterkop	57:50,0	Võistleja „	1928. a.

b) Naistele.

1 klm.	Birk Regina	1:47,2	Tallinna osak.	1929. a.
5 „	„ „	10:11,0	„ „	1929. a.

B. Trekil.

a) Meestele.

500 mtr.	Treiman H.	45,2	Tallinna osak.	1930. a.
			(lendav start)	

b) Naistele.

500 mtr.	Birk Regina	63,1	Tall. osak.	1929. a.
1 klm	„ „	1:47,5	„	1930. a.
5 „	„ „	10:07,8	„	1929. a.

IV. Ujumine.

A. Meestele.

a) vabalt.

200 mtr.	Hartmann, A.	3:29,7	Nursi osak.	1930. a.
----------	--------------	--------	-------------	----------

Normid kinnitatud Esinduskoogu koosolekul 19. aprillil 1931 a.

Käesoleva numbrist jäi ruumi puudusel palju materjali välja, mis ilmub järgmises nr-is. Juuni kuu „Eesti Noorus“ ilmub Tartu osakonna juubelinumbrina juuni alul. Toimetaja.

Vastutav ja tegev toimetaja Linda Laarman. Väljaandja Ülemaalise Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus Toimetus: Eduard Riisman, August Meikop ja Otto Ibius.

Hind 20 senti.

ESTOTRÜKK TALLINN S. KARJA 8